

STORTINGET

Innst. 279 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:81 S (2022–2023)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Abid Raja og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å styrke barns personvern på digitale flater

Til Stortinget

1. Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen om å nedsette et lovutvalg som skal gjennomgå og foreslå endringer i regelverk for å beskytte barn og unge på digitale flater.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot atferdsbasert markedsføring rettet mot barn og vurdere om forbudet også bør gjelde særlige kategorier av personopplysninger som er utledet fra data som ikke var sensitive ved innsamlingsstidspunktet, for eksempel lokasjonsdata som sammenstilt kan avdekke politisk eller religiøs tilhørighet.
3. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot bruk av barns personopplysninger til atferdsbasert markedsføring, uavhengig av om markedsføringen er rettet mot barn eller voksne.
4. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om en ny paragraf i barne-loven som tydeliggjør barnets selvstendige rett til

vern om sitt privatliv, holdt opp mot foreldrenes samtykkekompetanse.

5. Stortinget ber regjeringen vurdere ulike fremgangsmåter for å styrke forståelsen av barns rett til personvern i familiære forhold og herunder vurdere om obligatorisk veiledning av foreldre eller distribusjon av en veileder til foreldre i forbindelse med kontroller på helsestasjonene kan være en hensiktsmessig fremgangsmåte.
6. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot at foreldre publiserer barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett.
7. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan styrke opplæringen i personvern som en grunnleggende menneskerettighet i skoleundervisningen.
8. Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et forskningsmiljø for barn og digitale medier og herunder vurdere å opprette et forskningscenter for barn og digitale medier.
9. Stortinget ber regjeringen sørge for fortsatt norsk deltakelse i det internasjonale forskningsprosjektet EU Kids Online.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

2. Komiteens merknader

2.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Ragnhild Male Hartviksen og Torstein Tvedt

Solberg, fra Høyre, Turid Kristensen og Tage Pettersen, fra Senterpartiet, Margrethe Haarr og Åslaug Sem-Jacobsen, fra Fremskrittspartiet, Silje Hjemdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Kathy Lie, og fra Venstre, lederen Grunde Almeland, viser til representantforslaget om å styrke barns personvern på digitale flater. Forslaget munner ut i 9 konkrete forslag.

Komiteen viser til barne- og familieministerens uttalelse om representantforslaget datert 3. februar 2023, som redegjør for hvilke arbeider som er i gang, bl.a. at Personvernkomisjonens utredning NOU 2022:11 ble overlevert til kommunal- og distriktsministeren 26. september 2022 og har vært på høring med høringsfrist 10. februar 2023. I utredningen foreslås flere tiltak som sammen med høringsinnspillene vil bli gjennomgått og vurdert av Kommunal- og distriktsdepartementet.

I forbindelse med representantforslaget inviterte komiteen til å sende inn skriftlige høringsinnspill med frist 13. februar 2023. Ved høringsfristens utløp hadde det kommet inn 10 skriftlige innspill.

2.2 Generelle merknader

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at den digitale utviklingen har hatt mange positive følger med tanke på barn og unges tilgang til informasjon, sosialt samvær, underholdning og læring samt nye muligheter for barn og unge til å ytre seg.

Komiteen deler også forslagsstillerne bekymring for et økt press mot barns rett til personvern, barns sårbarhet for uheldig påvirkning fra markedsføring både direkte og indirekte og barn og unges evne til å vurdere konsekvensene av manglende personvern. Det er bekymringsfullt at halvparten av barn mellom 13 og 18 år i Medietilsynets undersøkelse fra 2020 svarer at de har fått reklame i sosiale medier for produkter som skal sørge for vekttap eller gi større muskler. Flere instanser har også utført undersøkelser som viser at barn og unge daglig utsettes for store mengder reklame for alt fra snacks og hurtigmat til kosmetiske operasjoner.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne viser til Personvernkomisjonen, som mener at selskaper bør pålegges et føre-var-prinsipp når det kommer til kartlegging av forbrukernes identitet og alder, og at atferdsbasert markedsføring rettet mot barn og bruk av barns personopplysninger bør forbys.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er flere problemstillinger og spørsmål som bør diskuteres rundt barns rett til personvern i familiære forhold. Dette har vært diskutert i flere sammenhenger, bl.a. hvor foreldre publiserer bilder av barna sine i sosiale medier både i privat sammenheng og til markedsføring av foreldrenes kommersielle virksomheter. Det har også blitt

satt søkelys på barns rett til personvern i forbindelse med barnevernssaker hvor foreldre har publisert eller tillatt publisering av barnas historier med sensitivt innhold i ulike medier.

Komiteen er enig i at barn og unge er spesielt utsatt og sårbare med hensyn til ivaretagelse av personvern på digitale flater, og at kunnskap er viktig for både barna og foreldrene. I representantforslaget foreslås det både å styrke undervisningen om personvern som grunnleggende menneskerettighet, å etablere et forskningsmiljø og å vurdere å opprette et forskningscenter for barn og digitale medier.

Komiteen mener personvern er et viktig tema som er blitt særlig aktualisert gjennom de store teknologiske endringene. Særlig barn og unge lever i dag i en digital hverdag der utstrakt bruk av sosiale medier er en viktig del av deres sosiale liv, og digitaliseringen gjør dem utsatt for uønsket markedsføring og reklamepress. Komiteen er opptatt av å verne barn og unge på digitale flater og sikre deres rett til personvern også her. Dette krever en helhetlig politisk tilnærming og iverksettelse av flere tiltak.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, viser til svarbrev fra barne- og familieministerens der det vises til at regjeringen nylig har nedsatt en interdepartemental arbeidsgruppe som skal se nærmere på forbrukervernet til barn i digitale medier i en helhetlig gjennomgang, et arbeid som er ledet av Barne- og familiedepartementet (BFD), og der det allerede er gjennomført et offentlig innspillsmøte. Gjennomgangen skal ta for seg relevant regelverk på tvers av sektorer og skal også vurdere om håndhevingen kan bli mer effektiv.

Flertallet støtter intensjonen i forslagene og viser til at forslagene som fremmes, i all hovedsak er hentet fra anbefalingene til Personvernkomisjonen i NOU 2022:11, som nå er til behandling i Kommunal- og distriktsdepartementet. Komisjonen har siden 2020 jobbet med å kartlegge personvernutfordringer innen offentlig sektor, justis-, skole- og barnehage- og forbruker-sektoren og fremmer over 140 anbefalinger.

Flertallet er enig med forslagsstillerne i at Personvernkomisjonen har mange gode innspill, som regjeringen vil komme tilbake til etter at de har gjennomført en demokratisk høringsprosess. Flertallet viser til at det ved høringsfristens utløp 10. februar 2023 var kommet over 100 skriftlige innspill, noe som bekrefter et stort engasjement rundt dette viktige temaet. Regjeringen er i gang med å gjennomgå høringsinnspillene. Flertallet viser også til at regjeringen har varslet at de vil utarbeide en nasjonal personvernstrategi basert på rapporten og høringsinnspillene.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er et grunnleggende demokratisk prinsipp at alle som har interesser i en sak, får mulighet til å komme med sine synspunkter, og vil understreke at høringsprosesser sikrer demokratisk legitimitet. Gjennom involvering sikres kvalitet og ivaretagelse av demokratiets rettigheter når offentlig politikk utformes. Dette flertallet mener det derfor er problematisk at forslagsstillerne ønsker å forskuttere behandlingen av enkelte av Personvernkomisjonens anbefalinger uten å avvente konklusjoner fra høringsprosessen.

Dette flertallet er opptatt av at arbeidet med personvern må foregå på en helhetlig og grundig måte, og viser til at dette er utfordrende problemstillinger som reiser en rekke prinsipielle spørsmål. Med bakgrunn i dette stemmer dette flertallet mot representantforslagets forslag nr. 1, 2, 3, 5 og 6.

Komiteen viser til at den digitale utviklingen har ført til et økt press mot barns rett til personvern. Barn er i mange tilfeller mer sårbare enn voksne på grunn av manglende erfaring, økt impulsivitet og lavere nivå av konsekvenstenkning. Selv om barn og unge i dag kan ha høy digital kompetanse, innebærer ikke dette nødvendigvis kunnskap om hvordan personopplysninger behandles, eller hvorfor personvern er viktig.

Komiteen viser videre til at FNs barnekomité i mars 2021 kom med en generell kommentar som omtaler barns rettigheter i tilknytning til digitale miljøer: «General comment no. 25 on children's rights in relation to the digital environment». I kommentaren understreker komiteen at konvensjonspartene

«should pay specific attention to the effects of technology in the earliest years of life, where brain plasticity is maximal and the social environment, in particular relationships with parents and caregivers, is crucial to shaping children's cognitive, emotional and social development».

Komiteen mener at det er et klart behov for å styrke barns personvern på digitale flater med hensikt om å hegne om barns kognitive, emosjonelle og sosiale utvikling i en stadig mer digitalisert verden.

2.3 Nedsettelse av et lovutvalg

Komiteens medlem fra Venstre viser til at barn på grunn av deres underliggende sårbarhet har særskilt krav på beskyttelse. Flere lovverk har derfor særlige bestemmelser for barn og unge. Eksempelvis setter EU-direktivet om urimelig handelspraksis og markedsføringsloven skranker for markedsføring rettet mot barn. På tross av dette ser man gjentakende eks-

empler på markedsføring som er klart utenfor disse lovverkens rammer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, viser i denne forbindelse til høringsinnspill fra Barneombudet, hvor høringsinstansen uttrykker bekymring over at regelverket som gjelder for markedsføring, er for fragmentert og uoversiktlig. Barneombudet peker på at lover og regler som regulerer markedsføring, blant annet er markedsføringsloven, tobakkskadeloven, alkoholoven, legemiddeloven, forskrift om helsepersonell, kringkastingsloven og likestillings- og diskrimineringsloven. GDPR og personopplysningsloven, samt bransjens selvreguleringsordninger, har også betydning. Barneombudet mener at dette gir

«et svært komplisert bilde som det er nesten umulig å få overblikk over, hvor det er mange ulike myndighetsorgan som har ansvar for å håndheve regelverket».

Flertallet mener i likhet med Barneombudet at dette gir barn og unge et svakere forbrukervern. Flertallet mener at det er behov for et sterkt regelverk som beskytter barn og unge, som er tilpasset dagens virkelighet, og som håndheves på en god måte.

Komiteens medlem fra Venstre mener i likhet med Personvernkomisjonen, Barneombudet og Forbrukerrådet at regjeringen bør nedsette et utvalg som skal gjennomgå og foreslå endringer i regelverk for å beskytte barn og unge på digitale flater. Som Barneombudet peker på i sitt høringsinnspill, bør utvalget gjennomgå regelverket som gjelder for markedsføring i ulike sektorlover, og vurdere om det er mulig å samle dette i en felles lov. Håndhevingen av regelverket og om flere oppgaver kan legges til ett tilsynsorgan, bør også vurderes.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å nedsette et lovutvalg som skal gjennomgå og foreslå endringer i regelverk for å beskytte barn og unge på digitale flater.»

2.4 Atferdsbasert markedsføring mot barn

Komiteen viser til at de omfattende mengdene med personopplysninger som samles inn om forbrukere når de benytter ulike tjenester, i mange tilfeller brukes til å bygge profiler av den enkelte eller til å sortere forbrukere i kategorier og segmenter. Profiler kan være bygget på opplysninger om demografi, handlingsmønstre, antagelser om personlighetstrekk, metadata eller lignende. Profiler kan for eksempel brukes til å gi enkelte forbrukere høyere priser enn andre fordi de er regnet som impulsive.

Komiteen viser til at barn generelt har vanskeligere for å forstå markedsføring enn voksne og en lavere evne til å kjenne igjen markedsføring, skille dette fra annen kommunikasjon og forstå markedsførers hensikt. Dersom markedsføringen er integrert i underholdningsinnhold, for eksempel ved at spill blir en del av en markedsføringskampanje, kan den bli desto vanskeligere å identifisere.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser i denne forbindelse til høringsinnspill fra Forbrukerrådet. Høringsinstansen viser her til at engelske undersøkelser har vist at bare 25 pst. av barn i 9–12-årsalderen forstår at de første treffene på et Google-søk er reklame, til tross for at disse er merket som reklame. Forbrukerrådet uttaler deretter:

«Etter hvert som markedsførere bygger opp mer kunnskap om barnets atferd, øker også markedsførernes mulighet for å målrette innhold mot barnet i sårbare øyeblikk eller perioder, for eksempel når barnet opplever foreldres skilsmisse, eller i en vanskelig periode på skolen.»

Disse medlemmer mener dette sitatet tjener godt som illustrasjon på hvor ytterst problematisk atferdsbasert markedsføring mot barn er, siden det gir markedsførere mulighet til å høste vinning av barn i deres mest sårbare øyeblikk.

Disse medlemmer viser videre til at Forbrukerrådet i sitt høringsinnspill påpeker at barne- og ungdomsalderen bør få lov til å være en tid der det er rom for å utforske og gjøre feil, uten at alt skal lagres. Barns og ungdommers utforskertrang gjør at de bruker internett til å utforske temaer som for eksempel seksualitet, religion eller forbigående interesser, og de bør kunne gjøre dette uten at opplysningene om deres atferd skal spores, deles og lagres av utallige markedsføringspartnere og andre aktører i en ubestemt tidsperiode.

Disse medlemmer viser til at Forbrukerrådet i sitt høringsinnspill fremholder at de mener at de eksplisitte forbudene i Digital Service Act (DSA) mot atferdsbasert markedsføring rettet mot barn, samt mot atferdsbasert markedsføring basert på særlige kategorier av personopplysninger, er utilstrekkelige. For det første vil ikke kravene i DSA gjelde alle typer aktører på nett, men være forbeholdt plattformer eid av internettbaserte selskaper. Dette innebærer at mange spill, nettsider og nettbutikker ikke nødvendigvis kommer til å være omfattet av forbudet i DSA. Det samme påpekes i Datatilsynets høringsinnspill.

Dessuten er det uklart hva som ligger i forutsetningen om at tjenestetilbydere er «aware with reasonable certainty» om at en bruker er et barn. Eventuelle tekniske løsninger for å identifisere barn vil kunne medføre betydelige negative personvernkonsekvenser for samt-

lige forbrukere eller medføre at barn må oppgi ytterligere informasjon for å slippe atferdsbasert markedsføring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener i likhet med Forbrukerrådet at det ikke er ønskelig med løsninger som fører til økt sporing og profilering for å kartlegge forbrukernes identitet og alder.

Komiteens medlem fra Venstre viser videre til Datatilsynets høringsinnspill, hvor Datatilsynet uttaler at de er sterkt imot at virksomheter profilerer barn for markedsføringsformål. Datatilsynet oppgir at de har analysert hvorvidt ny lovgivning fra EU, herunder DSA og Digital Markets Act (DMA), vil kunne løse utfordringene. Datatilsynets oppfatning er at lovene ikke er tilstrekkelig presise og omfattende. Datatilsynet anser et nasjonalt lovforbud med effektiv håndheving som en del av statens plikt til å sikre barnets rett til beskyttelse, jf. barnekonvensjonen artikkel 19, og sikre barns rett til privatliv, jf. konvensjonens artikkel 16.

Dette medlem mener derfor, i likhet med Personvernkommissjonen, Forbrukerrådet, Barneombudet og Datatilsynet, at et eksplisitt forbud i norsk lov, som baserer seg på et føre-var-prinsipp, kan treffe bredere og sikre barns rettigheter bedre enn forbudet som framgår av DSA. Dette medlem viser til at Forbrukerrådet i sitt høringsinnspill i denne forbindelse uttaler følgende:

«Norge kan på denne måten bli et foregangsland som setter standarden for beskyttelse av barn mot atferdsbasert markedsføring på nett.»

Dette medlem viser til at også Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) i sitt høringsinnspill gir uttrykk for at det er nødvendig å vurdere behovet for ytterligere regulering av atferdsbasert markedsføring ut over det som vil følge av DSA. NIM uttaler at det er behov for å vurdere de problematiske sidene ved bruk av personopplysninger nærmere, også opp mot menneskerettighetene.

Dette medlem viser i denne forbindelse til at FNs barnekomité i generell kommentar nr. 25 uttaler at statene

«should prohibit by law the profiling or targeting of children of any age for commercial purposes on the basis of a digital record of their actual or inferred characteristics, including group or collective data, targeting by association or affinity profiling».

Dette medlem viser videre til at Barneombudet i sitt høringsinnspill uttaler at de er opptatt av at Norge ikke må vente på implementeringen av DSA før et slikt forbud eventuelt lovfestes, og at

«det ikke er noe i veien for at Norge også går lenger enn DSA for å beskytte og ivareta barn i digitale flater.»

Barneombudet uttaler videre at flere av grunnene som taler for å forby atferdsbasert markedsføring rettet mot barn, også taler for å forby bruk av barns personopplysninger til atferdsbasert markedsføring rettet mot andre. Barneombudet mener at det er uakseptabelt at barn utsettes for kontinuerlig, omfattende overvåkning på nett av kommersielle grunner.

Barneombudet viser videre til at dersom barns personopplysninger kan samles inn til atferdsbasert markedsføring rettet mot voksne, er det en risiko for at selskapene bygger omfattende profiler av barna. Så snart barna fyller 18 år, kan disse profilene brukes til å målrette reklame basert på barnas tidligere atferd. Etter Barneombudets syn bør det være selvfølgelig at barns utforskende atferd ikke skal lagres og benyttes til kommersielle formål, og eventuelt manipulasjon, i senere tid.

Dette medlem støtter disse synspunktene og viser til at også Personvernkommisjonen mener at ikke bare atferdsbasert markedsføring rettet mot barn bør forbys, men at også bruk av barns personopplysninger bør forbys. Etter dette medlems syn bør barns opplysninger ikke anvendes til atferdsbasert markedsføring selv om markedsføringen ikke rettes mot barn.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot atferdsbasert markedsføring rettet mot barn og vurdere om forbudet også bør gjelde særlige kategorier av personopplysninger som er utledet fra data som ikke var sensitive ved innsamlingstidspunktet, for eksempel lokasjonsdata som sammenstilt kan avdekke politisk eller religiøs tilhørighet.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot bruk av barns personopplysninger til atferdsbasert markedsføring, uavhengig av om markedsføringen er rettet mot barn eller voksne.»

2.5 Barns rett til personvern i familiære forhold

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at representantforslag 4 ser ut til å være hentet fra anbefalingene til Barnelovutvalget, NOU 2020:14.

Komiteen viser til at Barne- og familiedepartementet er i gang med å vurdere utvalgets forslag og har varslet at de tar sikte på å legge frem en lovproposisjon om ny barnelov i 2024.

Komiteen viser til at foreldre har samtykkekompetanse på vegne av egne barn på de fleste områder av barnets liv, med mindre det foreligger hjemmel for noe

annet. Dette er særegent for forholdet mellom barn og foreldre, da det rettslige utgangspunktet er at den enkelte bare kan samtykke på vegne av seg selv. Komiteen viser videre til at foreldrenes samtykkekompetanse er begrenset av flere regler, deriblant reglene om barnets beste og reglene om barnets med- og selvbestemmelsesrett.

Komiteen viser til at et sentralt spørsmål når det kommer til vern av barns rett til personvern, er i hvilken utstrekning foreldrenes samtykkekompetanse gir foreldre rett til å publisere personopplysninger om egne barn.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at personopplysningsregelverket per i dag ikke regulerer dette spørsmålet. Regelverket har heller ingen bestemmelser om hvorvidt Datatilsynet kan pålegge sletting av personopplysninger som foreldre har lagt ut om sine egne barn.

Disse medlemmer mener at det er behov for en paragraf i barneloven som tydeliggjør barnets selvstendige rett til vern om sitt privatliv, holdt opp mot foreldrenes samtykkekompetanse. Disse medlemmer mener at det bør vurderes om Barnelovutvalgets foreslåtte § 6-7 i ny barnelov er dekkende i så måte.

Disse medlemmer viser til at NIM i sitt høringsinnspill støtter behovet for tydeligere lovgivning, inkludert i barneloven, som styrker barns selvstendige rett til privatliv også innad i familien. NIM fremhever her at fravær av regelverk rundt barns samtykkekompetanse på personvernområdet gjør rettstilstanden uklart. NIM viser til at det i dag kun er aldersgrensen på 13 år for samtykke til personopplysninger i forbindelse med informasjonssamfunnstjenester som gir barnet en samtykkekompetanse, noe som innebærer at barnet ikke selv har personvernrettslig myndighet før det fyller 18 år.

Disse medlemmer viser til at Datatilsynet tidligere opererte med veiledende aldersgrenser, som de nå har gått bort fra. Som vist av både Barnelovutvalget, Åpenhetsutvalget og i utredningen som er vedlegg til Personvernkommisjonens rapport har Datatilsynets tidligere veiledende aldersgrenser imidlertid vært brukt i en rekke sammenhenger og sektorer, for eksempel innen forskning og i pressens vurdering av behov for samtykke.

Disse medlemmer viser til at spørsmålet om rettslig handlingsrom omkring samtykke nå er grundig utredet av Personvernkommisjonen. Disse medlemmer mener i likhet med NIM at det nå er behov for at lovgiver tar stilling til konkret(e) aldersgrense(r) og hvilke ulike spørsmål innenfor personvernet som skal falle inn under et slikt samtykke.

I likhet med NIM mener disse medlemmer at det også er behov for å vurdere klage- og håndhevingsmekanismer på dette området. Utenom de tilfellene

som rammes av straffeloven, der § 297 er mest praktisk for disse tilfellene, er det etter gjeldende rett uklart i hvilken grad barn kan få overprøvet sine foreldres beslutninger på personvernområdet der de selv mener at deres personvern er krenket, for eksempel der foreldre ønsker at barnet skal medvirke i en nyhetsreportasje eller liknende som barnet ikke ønsker. I andre tilfeller kan det være andre som mener at barnets rettigheter ikke er ivaretatt. I begge tilfellene kompliseres dette ved at foreldrene i utgangspunktet har samtykkekompetanse på vegne av barnet. Det må likevel vurderes hvor langt foreldresamtykket skal rekke der barnets selvstendige rett til privatliv kommer under press, og hvordan barns rettigheter kan realiseres i disse tilfellene.

NIM viser i sitt høringsinnspill til at barneloven ikke etter sitt system åpner for overprøving av beslutninger under foreldreansvaret. Etter NIMs syn, som disse medlemmer deler, kan det også være grunn til å vurdere andre regelverk i tillegg til barneloven for å sikre en reell klagemulighet for barn, og eventuelt andre på barns vegne.

Disse medlemmer mener at det i tillegg er behov for å øke bevisstheten rundt barnets selvstendige rett til privatliv på andre måter enn ved lovregulering. Det bør etter disse medlemmers syn vurderes ulike fremgangsmåter for å styrke forståelsen av barns rett til personvern i familiære forhold, herunder obligatorisk veiledning av foreldre eller distribusjon av en veileder til foreldre i forbindelse med kontroller på helsestasjonene.

Komiteens medlemmer fra Høyre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere ulike fremgangsmåter for å styrke forståelsen av barns rett til personvern i familiære forhold.»

Komiteens medlem fra Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om en ny paragraf i barneloven som tydeliggjør barnets selvstendige rett til vern om sitt privatliv, holdt opp mot foreldrenes samtykkekompetanse.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere ulike fremgangsmåter for å styrke forståelsen av barns rett til personvern i familiære forhold, herunder om obligatorisk veiledning av foreldre eller distribusjon av en veileder til foreldre i forbindelse med kontroller på helsestasjonene kan være en hensiktsmessig fremgangsmåte.»

2.6 Foreldres kommersielle eksponering av barn i sosiale medier

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, viser til at det de siste årene har utviklet seg en trend hvor enkelte foreldre bruker egne barn i sosiale medier med kommersielt formål. Formålet med kommersiell bruk av barn i sosiale medier er å tjene penger eller få sponsede produkter. I praksis foregår dette ofte ved at foreldrene inngår en avtale med en kommersiell aktør om at foreldrene og barna skal være ambassadører for aktøren, eller ved at foreldrene blir betalt for å bruke barna som modeller for klær, utstyr eller andre produkter.

Foreldrene publiserer deretter bilder av barnet med det aktuelle produktet i sosiale medier, akkompagnert av en positiv omtale av produktet. I slike tilfeller offentliggjør foreldrene personlig informasjon om barnet sitt for å reklamere for produktet de har fått.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre mener at denne trenden skiller seg markant fra andre arenaer hvor barn blir kommersielt eksponert, fordi skillet mellom barnets privatliv og barnets deltakelse i den offentlige sfære blir visket ut. Etter disse medlemmers syn er det svært problematisk at barns private sfære forstyrres av foreldre i kommersiell hensikt. Når foreldre deler bilder eller videonutter av barna i sosiale medier, offentliggjør de dessuten personopplysninger om dem. Disse medlemmer deler Personvernkommissjonens syn om at dette er særlig problematisk når det foreligger sterke kommersielle insentiver for å eksponere barna.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser i denne forbindelse til høringsinnspill fra Datatilsynet. Datatilsynet støtter forslaget om et lovforbud mot foreldres publisering av barns personopplysninger til kommersielle formål på nett. Datatilsynet uttaler at barn er sårbare individer som fortjener særlig beskyttelse mot å bli offentlig eksponert med kommersielle hensikter. Datatilsynet mener at det er problematisk når det er foreldre, som barnets primære omsorgsperson og forsørger, som utsetter barnet for slik eksponering, et syn disse medlemmer deler.

Komiteens medlem fra Venstre mener derfor det er behov for et lovforbud mot at foreldre publiserer barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot at foreldre pu-

bliser barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Personvernkommissjonen ikke har kommet med konkrete anbefalinger på dette punktet, men har samtidig beskrevet at foreldre ikke bør publisere barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett. For å få vurdert dette nærmere fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan man best kan regulere at foreldre ikke publiserer barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett.»

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener at det er lite egnet å lovregulere i hvilken utstrekning foreldre har adgang til å publisere barns personopplysninger, for eksempel bilder, for kommersielle formål på nett. Det har i alle år vært slik at foreldre har kunnet gjøre akkurat det samme i andre medier og flater enn digitalt på nett. For eksempel har foreldre i alle år kunnet la bilder av barna sine brukes i reklamekampanjer, slik som for leverpostei eller såpe. De samme avveininger som gjelder for avveiningen mellom barn og unges rett til privatliv og foreldrenes rett til å vurdere hva som er til det beste for barna, bør gjelde for digital bruk. Dette medlem mener at det vil være tilnærmet umulig å lage en lovbestemmelse som tilstrekkelig og på hensiktsmessig måte avgrenser mellom de ulike hensyn og rettigheter. Dette medlem vil derfor stemme mot representantforslagets forslag 6.

2.7 Undervisning om personvern som en grunnleggende menneskerettighet

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, viser til at representantforslagets forslag 7 samsvarer med forslag fra Personvernkommissjonen og ligner en anbefaling fra Medieskadelighetsutvalget, NOU 2021:3 Barneliv foran, bak og i skjermen. Flertallet viser til at læreplanverket nylig er fornyet og ble tatt i bruk høsten 2020. Det nye læreplanverket legger vekt på at elevene skal utvikle digitalt medborgerskap og ferdigheter som digital dømmekraft og kildekritikk, i tillegg til å få kunnskap om regler og normer for digital kommunikasjon, personvern og opphavsrett.

Flertallet viser også til at Utdanningsdirektoratet, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, har utviklet støtteressurser for ansatte og lærere i skolen slik at de kan utvikle sin kompetanse. Flertallet viser til at forslag 7 vil tas med i det videre arbeidet med oppfølgingen av Personvernkommissjonens utredning.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmet fra Fremskrittspartiet, viser til at foreldre i dag ofte mer eller mindre ukritisk deler bilder og informasjon om barna sine i sosiale medier. Slik kan foreldre være med på å skape en digital identitet som barnet selv, når det vokser opp, ikke kjenner seg igjen i. Dette kan utfordre barns rett til personvern. Barn kan også ha stor påvirkning på hverandres personvern gjennom å dele informasjon om andre barn i sosiale medier. I de seneste årene har dette blitt viet mye oppmerksomhet i forbindelse med mobbing på nett og spredning av nakenbilder.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til at digitale tjenester har gjort terskelen lav for å kunne spre innhold uten tillatelse, og dersom innholdet først er spredt, kan det være vanskelig eller umulig å få slettet det. Når barn sprer bilder av seg selv eller andre barn, skyldes det ofte at barnet ikke forstår de mulige konsekvensene av slik spredning. Dette er utfordringer som kan motvirkes og forebygges ved opplæring i barnehage og skole.

Komiteens medlem fra Venstre viser videre til at læreplaner og strategier de siste årene har vektlagt digital kompetanse hos barn. Ifølge Kunnskapsløftet 2020 er skolen en viktig arena for å gi barn digital kompetanse. Det fremgår i tillegg av rammeverk for grunnleggende ferdigheter at digital kompetanse skal inkludere elementer som nettvett, personvern, informasjonssikkerhet, digital dømmekraft og etisk refleksjon. Å utøve digital dømmekraft handler om å bruke strategier for å unngå uønskede hendelser og å vise evne til etisk refleksjon og vurdering av egen rolle på nett og i sosiale medier. Digital dømmekraft inngår også i rammeplanen for barnehagene. Rammeplanen fremhever at barnehagen skal bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.

Dette medlem viser til at Personvernkommissjonen i NOU 2022:11 fremholder at den instrumentelle opplæringen i digital dømmekraft og nettvett bør understøttes av forståelse av personvern i vid forstand. Slik Personvernkommissjonen forstår det, undervises det per i dag i liten grad om personvern som en grunnleggende menneskerettighet eller i forbindelse med samfunnsfag.

Dette medlem mener i likhet med Personvernkommissjonen at en grunnleggende forståelse av hvorfor personvern er viktig for ytringsfrihet og et velfungerende demokrati, er en viktig forutsetning for et opplyst samfunnsliv og gir nødvendig kontekst for betydningen av digital dømmekraft. Dette medlem viser også til at Medieskadelighetsutvalget i NOU 2021:3 uttaler at de ser behovet for å bevisstgjøre barn om personvern. De skriver i sin utredning at mer kunnskap hos barn, unge, foreldre og lærere om den storstilte innsamlingen av

personopplysninger som foregår når man bruker digitale medier, er avgjørende for å kunne håndtere en digital verden.

Dette medlem mener på denne bakgrunn at det er behov for å styrke opplæringen i personvern som en grunnleggende menneskerettighet i skoleundervisningen.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan styrke opplæringen i personvern som en grunnleggende menneskerettighet i skoleundervisningen.»

2.8 Etablering av et forskningsmiljø for barn og digitale medier

Komiteen viser til at representantforslagets forslag 8 er i tråd med anbefalingen fra Medieskadelighetsutvalget, NOU 2021:3 Barneliv foran, bak og i skjermen. Flertallet er enig i at forskningen på barn og unges digitale oppvekst er fragmentert, og at det er behov for å samordne og styrke forskningen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Venstre, viser til at regjeringen er i gang med utredningen av et forskningscenter for barn og unges digitale oppvekst, som varslet i statsbudsjettet for 2022.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er positiv til at det utredes forskning på barn og digitale medier. Dette medlem er enig i at forskningen på barn og unges digitale oppvekst er fragmentert, og at det er behov for å samordne og styrke forskningen. Dette medlem mener at man kan få best effekt av forskningen ved at den legges til et eller flere eksisterende sentre, med god koordinering. På en slik måte kan man også se forskningen på barn og unges digitale oppvekst sammen med annen relatert forskning, noe som ville krevet egen koordinering hvis det blir opprettet et eget senter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det er bred enighet om nødvendigheten av et forskningsmiljø for barn og digitale medier. Dette er trukket frem av forskere på feltet, av Medieskadelighetsutvalget i NOU 2021:3, av FNs barnekomité og av Barneombudet. Det er et stort behov for mer kunnskap i politikkkutforming og i praksisfeltet. Ressursene som brukes på feltet, må basere seg på kunnskap. Hvis ikke, risikerer man å igangsette tiltak som man ikke vet om virker.

Dette medlem mener derfor at det bør utredes etablering av et forskningsmiljø for barn og digitale medier knyttet til et universitets- eller høyskolemiljø. Det bør herunder vurderes å opprette et forskningscenter for barn og digitale medier.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et forskningsmiljø for barn og digitale medier og herunder vurdere å opprette et forskningscenter for barn og digitale medier.»

2.9 Deltakelse i forskningsprosjektet EU Kids Online

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at undersøkelsene fra EU Kids Online er nyttige for å få informasjon om barns opplevelser på nett, og gir mulighet til å sammenligne med andre europeiske barn. Flertallet viser til at støtte til norsk deltakelse i EU Kids Online er et budsjettspørsmål som vil håndteres i de ordinære budsjettprosessene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at EU Kids Online er et internasjonalt forskningsprosjekt som tar for seg forskjeller mellom europeiske land når det gjelder barn og unges bruk av internett og andre nettbaserte medier. EU Kids Online bidrar med verdifull kunnskap om barn og unges liv på digitale flater. Informasjonen fra undersøkelsene brukes hyppig av både barne-, helse-, utdannings- og justissektoren.

Disse medlemmer viser til at Norge har deltatt i prosjektet ved et forskningsmiljø ved Universitetet i Oslo. Deltakelsen har tidligere vært finansiert over Justis- og beredskapsdepartementets budsjett, som en oppfølging av handlingsplanen for å bekjempe vold og overgrep mot barn. I statsbudsjettet for 2023 er det ikke bevilget midler til fortsatt norsk deltakelse, til tross for at det er et stort behov for mer kunnskap på området. Disse medlemmer mener at det er formålstjenlig med fortsatt norsk deltakelse i EU Kids Online.

Disse medlemmer mener det bør vurderes å finansiere deltakelsen i forskningsprosjektet over Barne- og familiedepartementets budsjett, og at dette bør sees i sammenheng med en eventuell etablering av et forskningsmiljø for barn og digitale medier.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for fortsatt norsk deltakelse i det internasjonale forskningsprosjektet EU Kids Online.»

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sørge for fortsatt norsk deltakelse i det internasjonale forskningsprosjektet EU Kids Online.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere ulike fremgangsmåter for å styrke forståelsen av barns rett til personvern i familiære forhold.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en vurdering av hvordan man best kan regulere at foreldre ikke publiserer barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett.

Forslag fra Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen om å nedsette et lovutvalg som skal gjennomgå og foreslå endringer i regelverk for å beskytte barn og unge på digitale flater.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot atferdsbasert markedsføring rettet mot barn og vurdere om forbudet også bør gjelde særlige kategorier av personopplysninger som er utledet fra data som ikke var sensitive ved innsamlingstidspunktet, for eksempel lokasjonsdata som sammenstilt kan avdekke politisk eller religiøs tilhørighet.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot bruk av barns personopplysninger til atferdsbasert markedsføring, uavhengig av om markedsføringen er rettet mot barn eller voksne.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om en ny paragraf i barneloven

som tydeliggjør barnets selvstendige rett til vern om sitt privatliv, holdt opp mot foreldrenes samtykkekompetanse.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen vurdere ulike fremgangsmåter for å styrke forståelsen av barns rett til personvern i familiære forhold, herunder om obligatorisk veiledning av foreldre eller distribusjon av en veileder til foreldre i forbindelse med kontroller på helsestasjonene kan være en hensiktsmessig fremgangsmåte.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot at foreldre publiserer barns personopplysninger, inkludert bilder, for kommersielle formål på nett.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man kan styrke opplæringen i personvern som en grunnleggende menneskerettighet i skoleundervisningen.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen utrede etablering av et forskningsmiljø for barn og digitale medier og herunder vurdere å opprette et forskningssenter for barn og digitale medier.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:81 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Abid Raja og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å styrke barns personvern på digitale flater – vedtas ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 13. april 2023

Grunde Almeland

leder

Kathy Lie

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELEGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Dykkar ref

Vår ref

Dato

23/100-

3. februar 2023

Dokument 8:81S (2022-2023) om å styrkje barn sitt personvern på digitale flater

Eg viser til brev frå Familie- og kulturkomiteen om Dokument 8: 81 S (2022-2023) om å styrke barns personvern på digitale flater, oversendt Barne- og familiedepartementet 9. januar.

Barns personvern er eit svært viktig tema, aktualisert av dei store teknologiske utviklingane dei siste åra. Det digitale livet er heilintegrrert i barn sine liv, og det er naudsynt å ivareta retten til personvernet deira. Regjeringa er i gong med å styrkje og sikre barn sitt personvern på fleire vis. For å svare på forslaget har Barne- og familiedepartementet også innhenta innspel frå Kommunal- og distriktsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kultur- og likestillingsdepartementet. Under kommenterer eg konkrete tiltak og prosessar i departementa som er relevante for forslaga.

Om Personvernkommissjonen si utgreiing

Fleire av forslaga gjeld anbefalingar frå Personvernkommissjonen si utgreiing. Utgreiinga frå Personvernkommissjonen blei overlevert til kommunal- og distriktsministeren 26. september 2022. Utgreiinga inneheld meir enn 140 tilrådingar og tiltak. Kommisjonen har kartlagt personvernutfordringar og -konsekvensar, og dessutan foreslått tiltak, innan fire hovudområde: offentleg sektor, justissektoren, skule- og barnehagesektoren og forbrukarsektoren.

Kommunal- og distriktsdepartementet er i prosess med å følgje opp Personvernkommissjonen si NOU 2022:11. Rapporten er på høyring fram til 10. februar 2023. Etter utløp av høyringsfristen vil Kommunal- og distriktsdepartementet gå gjennom høyringsinnspela. Kommunal- og distriktsdepartementet vil etter dette vurdere kva for tiltak og forslag frå rapporten som skal følgjast opp, og korleis det kan gjerast. I samband med oppfølginga vil Kommunal- og distriktsdepartementet ha dialog med aktuelle departement, inkludert Barne- og familiedepartementet.

I Hurdalsplattforma seier regjeringa at den ønsker å utarbeide ein nasjonal strategi og retningslinjer for personvern og digitalt privatliv. Personvernkommissjonen foreslår òg at det vert utarbeidd det dei omtaler som ein nasjonal personvernpolitikk. Forslaga som kjem frå representantane er interessante, og peiker på viktige og prinsipielle utfordringar. Kommunal- og distriktsdepartementet vil ta forslaga med vidare i arbeidet med ein nasjonal personvernstrategi.

Representantane sine forslag

I det vidare kommenterer eg dei ulike forslaga frå representantane kvar for seg.

Forslag 1 – Lovutval om regelverksendringar for å verne barn og unge på digitale flater

Ordlyden i forslaget om «regelverk for å beskytte barn og unge i digitale flater» femner vidt. I bakgrunnen for denne delen av forslaget blir det særskilt vist til omsynet til forbrukarvernet til barn. Representantane viser til at Barneombodet og Forbrukarrådet har etterlyst ein gjennomgang av regelverket for marknadsføring for å sjå korleis det kan innrettast for å gi barn betre vern mot kommersiell utnytting på digitale flater.

Eg er oppteken av at den digitale utviklinga har førd med seg store forandringar i korleis barn blir eksponert for kommersiell påverknad. Barn trer automatisk inn i ei forbrukarrolle når dei nyttar digitale medium. Digitaliseringa har introdusert nye og effektive marknadsføringsmetodar på digitale arenaer og møteplassar for barn. Samstundes er barn særleg utsette for marknadsføringspress, på grunn av deira naturlege godtru og manglande erfaring. Eg meiner, like eins som representantane, at det er urovekkande at barn og unge vert utsett for uheldig påverknad om mellom anna kropp, i sosiale medium, slik Barn og medier-utgreiinga frå 2020 frå Medietilsynet viser. Regjeringa har nyleg sett ned ei interdepartemental arbeidsgruppe som skal sjå nærare på forbrukarvernet til barn i digitale medium i ein heilskapleg gjennomgang. BFD leier dette arbeidet, og har invitert til eit offentleg innspelsmøte om dette 17. februar 2023. Gjennomgangen skal ta føre seg relevant regelverk på tvers av sektorane, og skal òg vurdere om handhevinga kan bli meir effektiv.

Førebels meiner eg at denne gjennomgangen oppfyller det same føremålet som eit utval når det gjeld forbrukarvernet til barn. Arbeidsgruppa har òg allereie starta arbeidet sitt. Eg vil likevel ikkje utelukka at det etter kvart kan vere tenleg med eit utval i tillegg til dette arbeidet. Personvernkommissjonen har, som representantane, tilrådd eit lovutval for å gå gjennom og foreslå endringar i regelverk for å verne barn og unge på digitale flater.

Personvernkommissjonens utgreiing er no på høyring. Regjeringa vil difor få innspel til forslaga frå høyringsinstansane, blant anna til forslaget om eit lovutval slik representantane foreslår. Eg meiner difor at det er for tidleg å ta stilling til om det er ønskeleg med eit slikt lovutval. Kommunal- og distriktsdepartementet tek sikte på ei grundig oppfølging av kommissjonens utgreiing, og vil vurdere personvern i eit heilskapleg bilete. I denne samanhengen vil det vere sentralt for meg å sørge for at personvernet til barn og unge blir grundig følgd opp og sett i samheng med allereie pågåande arbeid på feltet. Det må òg gjerast ei avgrensning opp mot til dømes tema som vart handsama i

Medieskadelegheitsutvalet (NOU 2021:3), som i hovudsak tilrådde andre tiltak enn lovendingar.

Forslag 2 – Forbod mot åtferdsbasert marknadsføring retta mot barn

På grunn av at barn er særleg sårbare for påverknad gjennom reklame, kan åtferdsbasert marknadsføring ramme denne gruppa spesielt. Regjeringa tok eit tydeleg standpunkt om at åtferdsbasert marknadsføring overfor barn bør bli forbode i forordninga om digitale tenester, (Digital Services Act). Som forslagsstillarane peiker på er denne forordninga no vedteken i EU, med eit slikt forbod. Eg synest forslagsstillarane har gode poeng når dei tar opp korleis dette forbodet skal verke i praksis. Det er viktig at eit slikt forbod får den ønska effekten.

Innsamling og behandling av personopplysningar om korleis barn og unge brukar digitale løysingar og sosiale medium, står samstundes sentralt i utgreiinga frå Personvernkommisjonen. I tillegg støttar kommisjonen eit forbod mot bruk av særlege kategoriar av personopplysningar til marknadsføringsføremål når opplysningane er utleia frå data som ikkje var sensitive på tidspunktet dei vart samla inn. Forslaget frå representantane er samsvarande med tilrådinga frå Personvernkommisjonen. Eg meiner difor det er naturleg at forslaget vert vurdert som ledd i Kommunal- og distriktsdepartementets oppfølging av Personvernkommisjonens utgreiing.

Eg viser vidare til oppmodingsvedtak nr. 196 og 197 (2022-2023) om betre personvern på sosiale medium, inkludert forslaget om utgreiing av eit forbod mot reklame som er basert på masseovervaking, sporing og profilering av enkeltpersonar. Det vil også vere naturleg å sjå forslaget frå representantane i samheng med desse oppmodingsvedtaka.

Forslag 3 – Forbod mot bruk av barns personopplysningar til åtferdsbasert marknadsføring

I Hurdalsplattforma seier regjeringa at vi vil vurdere krav om datadeling frå private selskap og beskytte innbyggjarane mot digital overvaking og påverknad. Bruk av barns personopplysningar til åtferdsbasert marknadsføring kan vere eit inngrep i personvernet til det enkelte barn. Representantane viser til at det kan vere utfordrande å vite kven som er mottakar av åtferdsbasert reklame. Av denne grunnen meiner representantane at selskap må påleggjast eit føre-var-prinsipp. Representantane peiker på at det ikkje er ønskeleg med meir sporing og profilering for å kartleggja alder og kjønn på forbrukarane.

Personvernkommisjonen tilrår eit forbod mot bruk av barn sine personopplysningar til åtferdsbasert marknadsføring. Representantane viser til forslaget frå kommisjonen og meiner like eins som kommisjonen at barn sine personopplysningar ikkje bør brukast til åtferdsbasert marknadsføring sjølv om marknadsføringa ikkje er retta mot barn. Eg viser her til EUs vedtak om DSA (Digital Services Act), der åtferdsbasert marknadsføring retta mot barn er forbydd, og til Stortingets oppmodingsvedtak nr. 196 frå 12. desember 2022. I oppmodingsvedtaket ber Stortinget regjeringa vurdere kva handlingsrom Noreg har til å regulere digitale tenester utover reguleringa i DSA og Digital Markets Act, med tanke på å vurdere konsekvensar ved eit norsk forbod mot reklame som er basert på masseinnsamling av personopplysningar, sporing og profilering av enkeltpersonar på digitale plattformer. Eg meiner det er formålstenleg å sjå forslaga frå representantane om åtferdsbasert marknadsføring i

samanheng med tilrådinga frå Personvernkommissjonen og det nemnde oppmodingsvedtaket. Kommunal- og distriktsdepartementet har opplyst at dei vil ta med seg forslaga i oppfølginga av Personvernkommissjonens utgreiing, og eg vil bidra i dette arbeidet.

Forslag 4 – Tydeleggjering i barnelova av barnet si sjølvstendige rett til privatliv, mot foreldras samtykkekompetanse

Departementet går no gjennom forslaga frå Barnelovutvalet. Eg tek sikte på å leggje fram ein lovproposisjon om ny barnelov i 2024.

Blant forslaga som Barnelovutvalet foreslo i NOU 2020: 14 var det å klargjere at foreldre må ta omsyn til retten barnet har til privatliv og personvern når dei skal samtykkje til å dele personopplysningar på vegne av barnet. Utvalet har òg foreslått at barn kan nekte foreldra å dele personopplysningar, og at det blir gitt ein alminneleg personvernrettsleg myndigalder på 13 år. Dette handlar om at omsynet til barna set nokre grenser for kva foreldre kan dele, og dette ønskjer utvalet å klargjere.

Departementet er i gong med å vurdere desse forslaga. Det er ei rekkje problemstillingar vi må sjå nærare på, i dialog med Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Datatilsynet.

Forslag 5 – Styrking av forståinga av barns rett til personvern i familiære forhold

Det er viktig at foreldre er bevisste sitt ansvar for å vareta barn sitt personvern. Eg har i tildelingsbrevet for 2023 gitt Bufdir i oppdrag å utarbeide informasjon om barn sitt personvern til nettsida foreldrehverdag.no.

Personvernkommissjonen tilrår at personvernutfordringar knytt til innhald delt av foreldre og andre barn blir førebygde gjennom kompetanseheving, mellom anna gjennom undervisning. Kommisjonen vurderer også at Barneombodet bør utvikla ein rettleiar for barn og foreldre for å styrkja forståinga av barns rett til personvern i familiære forhold. Eg vil vurdere dette i oppfølginga av Personvernkommissjonens NOU saman med Kommunal- og distriktsdepartementet.

Forslag 6 – Forbod mot å publisere eigne barn sine personopplysningar for kommersielle føremål på nett

Mange foreldre bruker sosiale medium til å publisere bilete av barna sine. Allereie før barnet er fødd, kan dokumentering av livet til barnet ha tatt til. Statistikk utarbeidd av Respons Analyse for Unicef Norge, viser at norske foreldre har delt 1165 bilete av avkommet innan barnet er 12 år.¹ Barn har rett til respekt for eiga privatliv og Personvernkommissjonen peiker på at det kan vere problematisk for barn sitt personvern at personopplysningar om dei vert gjort kjente for ålmenta.

Personvernkommissjonen har ikkje kome med nokon tilråding på dette punktet, men meiner likevel at foreldre ikkje bør publisere barns personopplysningar, inkludert bilete, for kommersielle formål på nett. Eg er samd med Personvernkommissjonen i dette. På same

---

¹ [Foreldre må begrense bildedeling av barn på nett | UNICEF Norge \(ntb.no\)](#). Spørreundersøkelsen ble gjort blant foreldre i tidsperioden oktober og november 2019 hvor 504 foreldre svarte.

måten som representantane, peiker Personvernkommissjonen på at slik eksponering av barn sine personopplysningar er særleg problematisk når den er driven av sterke kommersielle interesser. Eit forbod mot å publisere personopplysningar med kommersielle føremål, slik representantane føreslår, kan vere ein moglegheit. Det er samstundes inngripande. Som eg har vist til over har BarneLovutvalet i sin rapport føreslått nye reglar for å sikre barns vern av privatliv og personvern, og ei plikt for foreldre til å ta omsyn til barns rett til privatliv og personvern når dei samtykker på vegner av barn. Det er naturleg å sjå forslaget til representantane i samheng med pågåande arbeid, mellom anna oppfølging av BarneLovutvalet.

Forslag 7 – Styrking av opplæringa i personvern som grunnleggjande menneskerett i skulen

Forslaget samsvarar med tilråding frå Personvernkommissjonen, og liknar ei anbefaling frå Medieskadelighetsutvalget. Personvernkommissjonen avdekka at det i lita grad vert undervist om personvern som ein grunnleggjande menneskerett, eller i samband med samfunnsfag. Kommisjonen meiner at ei grunnleggjande forståing av kvifor personvern er viktig for ytringsfridom og eit velfungerande demokrati, er ein viktig føresetnad for eit opplyst samfunnsliv, og gir nødvendig kontekst for betydninga av digital dømmekraft. Medieskadelighetsutvalget ser eit behov for å gjere barn og unge medvitne om personvern.

Personvernkommissjonen meiner skulen må styrkje opplæringa om personvern som ein grunnleggjande menneskerett. Undervisning om personvern i skulen kan bidra til at elevane får eit meir medvite forhold til at personopplysningane deira blir behandla, og innsikt i kva for personopplysningar digitale læringsverktøy samlar inn. Opplæring i personvern er viktig og Kommunal- og distriktsdepartementet vil jobbe vidare med dette i samband med oppfølginga av rapporten frå Personvernkommissjonen.

Læreplanverket styrer innhaldet i opplæringa. Eg vil vise til at læreplanverket nyleg er fornya, og at skulane fyrst tok i bruk dei nye læreplanane hausten 2020. Det nye læreplanverket legg vekt på at elevane utviklar kunnskap om personvern og grunnleggjande menneskerettar. Elevane skal utvikle digitalt medborgarskap og digitale dugleikar som digital dømmekraft, digital kjeldekritikk, og få kunnskap om å følgjereglar og normer for nettbasert kommunikasjon, personvern og opphavsrett.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget i opplæringa. Samfunnsfaget er eit døme, der faget skal bidra til engasjement, kritisk tenking, skaparglede og utforskartrøng, og bygge opp under haldningar og verdiar som toleranse, likeverd og respekt. Gjennom samfunnsfaglege tenkjemåtar og metodar skal elevane utvikle et aktivt medborgarskap bygd på kjennskap til demokrati, miljø, menneskerettar, likestilling og verdien av mangfald. Samfunnsfag er eit sentralt fag for at elevane skal bli deltakande, engasjerte og kritisk tenkjande medborgarar

På oppdrag frå Kunnskapsdepartementet har Utdanningsdirektoratet utvikla støtteressursar for tilsette og leiarar i skolen så dei kan utvikle kompetansen sin om trygge og gode skolemiljø. I desse ressursane ligg det tema om digitale krenkingar, uønskte hendingar på nett og digital dømmekraft.

Sidan læreplanane er så nye har vi difor førebels ikkje kunnskap om korleis opplæringa vil endre seg etter det nye læreplanverket.

Forslag 8 – Etablering av forskingsmiljø for barn og digitale medium

Forskinga som finnast om barn og unges digitale oppvekst er fragmentert, og mange deler av barn si digitale oppvekst er forska lite på. Eg er samd med representantane i at det er behov for å samordne og styrke forkinga på feltet. Å bidra til meir samarbeid i forskingsmiljøa kan vere nyttig både for forkinga, og på sikt for politikkkutforminga.

Medieskadelighetsutvalget si utgreiing NOU 2021:3 *Barneliv foran, bak og i skjermen* peiker på dei same utfordringane. Utvalet anbefaler å opprette eit nasjonalt *kunnskapssenter* for barn og unge si mediebruk, som har fokus på forskning, utvikling og kunnskap på området. Dei anbefaler sterkt at senteret vert lagt til eit forskingsmiljø. Alle høyringsinstansane som kommenterte spørsmålet, støttar oppretting av eit nasjonalt kunnskapssenter. Samstundes er det ulike oppfatningar om korleis eit slikt senter bør vere innretta og organisert.

Barne- og familiedepartementet greier ut opprettinga av eit forskingssenter om barn og unge si digitale oppvekst. Det er omtalt i Prop. 1 S (2022-2023) for Barne- og familiedepartementet.

Forslag 9 – Norsk deltaking i EU Kids Online

EU Kids Online-undersøkingane gir nyttig informasjon om korleis norske barn opplever si tid på nett, og gjer høve til å samanlikna med andre europeiske barn. Det er verdifullt både for å syne forholda i Noreg, og å gje kontekst til dei norske opplevingane. Som representantane skriv, vert resultatata brukt hyppig. Eit hol i datagrunnlaget vil innebere å bryte tidslinjene i statistikken. Medieskadelighetsutvalget peikar på at det er for lite kunnskap om barn si bruk av nett.

Universitetet i Oslo ved Institutt for medier og kommunikasjon har søkt Barne- og familiedepartementet om midlar til å delta å EU Kids Online i 2023-2027. Departementet handsamar søknaden, og har dialog med relevante departement om den.

Med helsing

Kjersti Toppe

